

# “ONI” NE RAZUMIJU “NAŠE” VRIJEDNOSTI

Sehija DEDOVIĆ  
Elmina MUŠINOVIĆ

UDK 28(4) 28:008

**SAŽETAK:** Historijski susreti islamske i zapadne kulture na tlu Evrope bili su različitog karaktera, od onih usmjerenih ka kulturnoj razmjeni i saradnji, do onih obilježenih mržnjom i otvorenim sukobima. Islamofobija, negativne predstava o muslimanima, ksenofobija, teroristički napadi i nerazumijevanja “Zapada” kulminirali su u ovom stoljeću. Kako se ovi susreti i nerazumijevanja dešavaju i međusobno pothranjuju antagonizme i time produbljuju udaljenost, na primjeru odnosa prema ličnosti Poslanika Muhammeda, a.s., te gdje je u svemu tome uloga civilnog društva, u ovom konkretnom slučaju nevladinih organizacija motiviranih vrijednostima vjere koje djeluju na tlu Evrope, glavna je tema ovog rada.

*Ključne riječi:* Muhammed a.s., Evropa, islam, nevladine organizacije motivirane vrijednostima vjere

Kroz stoljeća susreti islamske i zapadne kulture na tlu Evrope bili su različitog karaktera, od onih usmjerenih ka kulturnoj razmjeni i saradnji, do onih obilježenih mržnjom i otvorenim sukobima.<sup>1</sup> Tokom tog procesa muslimani su u evropski kulturni identitet nesporno ugradili vrlo značajne elemente, poput koncepta multikulturalizma koji je postao jedna od njegovih temeljnih odlika i jedan od osnovnih postulata na kojima počiva demokratsko društvo. Iako se za porast ksenofobije i krizu multikulturalnosti u današnjoj Evropi često optužuju “utvare iz prošlosti”, ipak, kako primjećuje Ian Almond (2011), “ovaj višekulturni, multireligijski mediteranski prostor koji je stoljećima bio dom narodima iz sve tri religije tek se nedavno počeo transformirati u “utvrđenu Evropu”,

zatvorenu i smatranu isključivo “kršćanskom”. Na krilima ideja o tzv. “sukobu civilizacija”, prikaz islama kao emotivne, despotske, nazadne, nerazvijene, iracionalne misli našao svoj put i udomaćio se u popularnoj zapadnoj kulturi i uglavnom na ovim i sličnim stereotipima gradio odnose ove dvije kulture kroz čitavo dvadeseto stoljeće, a dodatno ih intenzivirao s početka novog milenija. Nekontrahirana upotreba stereotipa u zabavnoj i filmskoj industriji uveliko je pomogla da se identiteti ‘nekih’ prenesu na kolektivni nivo i učine da se ono što se vidjelo poveže s onim što se pročitalo ili čulo i prenese na sve sljedbenike druge po brojnosti vjere na svijetu.

To, kao i narativ o političkom, militantnom i fundamentalističkom islamu brojnih pisaca, političara i novinara, konstruisao je politički

diskurs islamofobije i njene brojne posljedice kakve vidimo danas. Tako je lakše razumjeti kako je, već ranih devedesetih prošlog stoljeća, blizu polovine anketiranih osoba u zemljama Zapadne Evrope, vidjelo islam kao stran i dalek fenomen, vjeru nasilja, koja podržava terorizam, ekstremnu u svakom smislu.

Porast ksenofobije i kulminacija negativnih predstava o muslimanima zaokruženi su u ovom stoljeću, nakon perioda “intenzivne produkcije straha” koji su ostavljali postupci nekih muslimana, a najbolje ih odražavaju nastupi nekih državnika (kao Merkelova i Sarkozy) u kojima oni ideju multikulturalizma u Evropi nazivaju propalom. Ovaj simplifikirani pogled na islam i muslimane, lahko opravdan i viđen kao izraz militantnog duha islama lakši je i bezbolniji od pokušaja razumijevanja ovih postupaka u kontekstu političkih dešavanja u većinski muslimanskim zemljama i povezivanja posljedica s povodima.

<sup>1</sup> Više o ovoj temi pogledati u: Džait H. (1989)H. *Evropa i islam*, Sarajevo 1989; Adnan Silajdžić, *Islam*

*u otkriću kršćanske Evrope*, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, Sarajevo, 2003.

Diskreditiranje islama u ovoj pojednostavljenoj formi nije limitirano samo na zemlje s većinskim muslimanskim stanovništvom nego je već odavno to težište preneseno na zemlje Zapada, u kojima su muslimani manjina i u kojima je taj susret vrlo životan i direktan, pa traži i više truda da prođe bezbolno i da se normalizira.

U ovom susretu, tačnije konfrontaciji, nije manje bitno spomenuti da je percepcija muslimanskog svijeta<sup>2</sup>, a često i muslimanske manjine na Zapadu opterećena nerazumijevanjem i neprihvatanjem i nemogućnošću da se vrijednosti i dostignuća zapadne kulture, i onda kad nisu suštinski daleko od muslimanskih, shvataju i prihvataju dobronamjerno i da se u njima vidi šansa, a ne prijetnja.

Analiza stvarnih uzroka, te da li je ovaj drugi stav posljedica prvog i odgovor na njega ili bi bio takav i bez njega, tema je za neki drugi rad i analizu. Ono što je najjasnije i najuočljivije jesu optužbe i pokušaj da se zapadna društva predstave i portretiraju kao pretjerano konzumeristička i materijalistička sa svojim najgorim produktima ogledanim u nekontroliranim seksualnim slobodama, drogi, neograničenom individualizmu, nasilju, razaranju porodice i dr. Naglašavanje ovih aspekata gotovo kao jedinih relevantnih njihove kreatora i one kojima se te poruke šalju onemogućavaju da sasvim jasno i s manje emocija sagledaju i druge aspekte i procese koji jednako ili značajnije definiraju ovu kulturu, a koji su, suštinski, zajednički s onim s čim mi vjerujemo da dolazimo, kao što su principi slobode, pravde, jednakosti i brojni drugi.

Nažalost, kad neka od ovakvih uvjerenja muslimani javno ispolje kao zabrinutost ili suočavanje, uglavnom to bude shvaćeno kao još jedan izraz fundamentalizma ili antimodernizma koji samo nadopunjuje već formiranu sliku s početka priče.

I tako, obje ove strane priče djeluju "poticajno" jedna na drugu u jednom beskrajnom kruženju bez jasnog odgovora kad i šta može taj slijed prekinuti i okrenuti točak u drugom smjeru.

U ovom trenutku, i jedni i drugi bi, zbog budućnosti i vrijednosti koje dijelimo, morali shvatiti da je način na koji percipiraju onog drugog ustvari više razumijevanje samog sebe jer reflektira naše modele i slike po kojima prihvatamo i razumijevamo druge, prije nego neminovno njihovu istinu i suštinu.

Mi ćemo, u ovom radu, pokušati prikazati kako se ovi susreti i nerazumijevanja dešavaju i međusobno pothranjuju antagonizme i time produbljuju udaljenost, na primjeru odnosa prema ličnosti Poslanika Muhammeda, a.s., šta bi moglo poslužiti kao početna tačka oko koje ćemo se okupiti i imati konsenzus, te gdje je u svemu tome uloga civilnog društva, u ovom konkretnom slučaju nevladinih organizacija motiviranih vrijednostima vjere.

Prva značajna debata u javnom prostoru oko ovog pitanja desila se još kasnih osamdesetih nakon objavljivanja *Satanskih stihova* i tada su se, prvi put u novijoj historiji na tako otvoren način pokrenula pitanja koja su se ticala temeljnih vrijednosti slobode izražavanja i dodira te slobode sa slobodom uvjerenja i njenog ispoljavanja u javnom prostoru.

Ovo pitanje je možda bilo prividno marginalizirano burnim političkim dešavanjima devedesetih, a sa 11. septembrom te londonskim i madridskim napadima poprimili su i drugačiju političku dimenziju. Međutim, po objavljivanju danskih karikatura 2005. ponovo je pokrenuta ta važna dilema i na vrlo radikalna način pokazalo se da je to tinjajuće pitanje ključ rješenja mnogih budućih nesporazuma i da je bolno gledati kako ovakvi događaji samo posluže kao okidač za brojne procese

koji često budu praćeni i ljudskim i materijalnim žrtvama, a koji su često nepredvidivi i teško zaustavljivi.

Jedino zajedničko u reakcijama muslimana, individualnim ili organiziranim, nakon objavljivanja karikatura u danskom listu *Jyllands-Posten*, bilo je da su željeli pokazati osudu i neslaganje, a u svim drugim aspektima bile su sasvim različite, neuvezane, nekoordinirane, bez ikakvih naznaka jedinstvenog i centraliziranog djelovanja. Bile su tu analize i reakcije akademske zajednice (iako malo vidljive i zapažene), te civilnog društva, lokalnih i međunarodnih NVO, medijskih kuća i čak, reakcije pojedinih suverenih država, ali su svakako najviše pažnje privukle one spontane, emotivno predozirane i s kobnim posljedicama u obliku demonstracija, kamenovanja ambasada i paljenja zastava drugih država.

Poslanikova uloga uzora i njegovog mjesto autoriteta definirano je Kur'anom (33:21) i uglavnom među muslimanima ne poznajemo neslaganje oko njegove uloge kao krajnjeg moralnog autoriteta u djelima, riječima, akcijama ili bilo kom drugom obliku djelovanja ili ukaza. Ovakva njegova uloga nije limitirana vremenski niti ograničena na bilo koji period, a to najbolje pokazuje praksa sljedbenika islama i kontinuitet u doživljavanju ovog autoriteta vrlo snažnim i bliskim kao i nastavak njegove prakse i njeno oživljavanje u svakom vremenu.

Poslanikova uloga autoriteta i uzora kao i otjelovljenje snažne ljubavi nisu značajni samo s individualnog aspekta, nego su kroz svako vrijeme imali i važnu društvenu ulogu, stvarajući nove forme i veze u tom prostoru i značajno utječući na njega. Poslanik Muhammed, a.s., u srcima muslimana i na njihovim vrijednosnim ljestvicama zauzima centralno mjesto i ako neko želi povrijediti muslimane, to će najlakše napraviti kroz omalovažavanje ovog osjećaja. To je pokazala četrnaestostoljetna historija bez ijednog izuzetka, tako da danas postoji velika mogućnost predviđanja reakcije

<sup>2</sup> Mnogi današnji muslimani zapadnu kulturu posmatraju iz prizme armijskih arsenala stacioniranih u njihovim

domovinama tako da stvarni dodir imaju samo s vojskom koja dolazi sa Zapada.

onih kojima je nanesena uvreda, a sve više i reakcija na te reakcije.

Kakvu god formu imala, reakcija muslimana na karikature bila je prije vapaj na uklanjanje i prihvatanje, nego na izolaciju i isključenje. Nova generacija muslimana rođenih na Zapadu suočena je s novim oblikom identiteta koji živi vrijednosti koje nemaju svoju teritorijalnu utemeljenost i cjelinu, nego su naučene u porodicama i ova generacija ima neodoljivu potrebu da pomiri taj identitet s okruženjem, uz prihvatanje i uvažavanje, ali je očito da će na putu do toga i jedni i drugi morati još puno učiti. Jedna od početnih lekcija morat će biti da nauče jezik koji onaj drugi razumije i da mu se tim jezikom obraćaju.

U zadnjem desetljeću sve su uočljivija nastojanja muslimanskih zajednica širom Evrope da naprave iskorak i društvima u kojima žive omoguće da ih bolje upoznaju, te tako preduprijeđu rastuće trendove negativne percepcije muslimana. Čini se da je institucionalno djelovanje u ovom pravcu još uvijek ograničeno, sporo i nedovoljno, barem kad su u pitanju predstave o islamu i muslimanima prema širokoj javnosti na Zapadu, pa je uloga različitih formalnih i neformalnih grupa, nevladinih organizacija, džemata i kreativnih pojedinaca u ovom procesu izuzetno značajna, što se može uočiti iz primjera koji slijede.

Fondacija "Exploring Islam" iz Velike Britanije 2010. godine je realizirala vrlo uspješnu i profesionalnu medijsku kampanju "Inspired by Muhammad"<sup>3</sup> s ciljem suzbijanja negativnih percepcija muslimana, a pod dojmovima nacionalne ankete koju je proveo YouGov, a koja je pokazala da većina ljudi u Velikoj Britaniji povezuje islam s terorizmom, 69% ljudi vjeruje da islam potiče na represiju nad ženama, a više od polovine stanovnika smatra da islam nema pozitivan utjecaj na britansko

društvo.<sup>4</sup> Kampanja "Inspired by Muhammad" obuhvatila je postavljanje plakata s pozitivnim porukama na taksijima, u londonskoj podzemnoj željeznici, na autobusima i autobuskim stanicama, te promotivne videoklipove koji govore o Poslanikovom učenju o okolišu, ravnopravnosti spolova, socijalnoj pravdi. Jedno od glavnih lica kampanje bila je TV voditeljica i konvertitkinja u islam Kristiane Backer.

Islamska Federacija u Beču (austrijski ogranak pokreta Mili Goruš) od 2006. godine u periodu obilježavanja mevluda realizira medijsku kampanju "Društvena solidarnost" tokom koje postavlja po jedan hadis na najfrekventnijim lokacijama u nekoliko austrijskih gradova, na rotirajuće bilborde, info ekrane na prometnim stanicama i city lightse u čekaonicama i prolazima metroa. Cilj ove kampanje je predstaviti Poslanika Muhammeda evropskom društvu kroz njegove vlastite izreke, umjesto da on bude predstavljen isključivo kroz opise grupe neprijateljski raspoloženih pisaca i karikaturista. Poruke koje su se pojavljivale kao slogani kampanje, između ostalih, su: "Najbolji čovjek je onaj koji najviše koristi ljudima", "Nemoj zaspati punog stomaka ako znaš da ti je komšija gladan", "Najbolji čovjek je onaj ko je najbolji prema svojoj porodici", "Ko podstiče na dobro, kao da dobro čini" i sl. Kampanja je predstavljena na brojnim televizijskim kanalima, u štampanim medijima i na online platformama kao "uspješan model saradnje između Republike Austrije i njenih muslimanskih građana". Njemački ogranak pokreta Mili Goruš (Islamische Gemeinschaft Millî Görüş) 2010. godine realizirao je sličnu kampanju u Njemačkoj. Povodom Poslanikovog rođendana postavili su 13 bilborda s hadisima u Mannheimu te podijelili 3.500 ruža i 1.000 razglednica s hadisima.

Neformalna grupa "Komitee für die Muhammad-Kampagne" u Švicarskoj je u februaru 2015. realizirala informativnu kampanju o Poslaniku "Ko je Muhammed". Na preko 200 lokacija su postavljeni bilbordi i plakati, te su na brojnim lokacijama dijeljene brošure i leci o Poslaniku urađeni na različitim jezicima.

Prethodno navedene kampanje, čak i one koje su urađene u skladu s visokim profesionalnim standardima ("Inspired by Muhammad"), zbog velike medijske vidljivosti i "uzurpiranja" javnog prostora izazvale su mnogobrojne i burne medijske reakcije. Prisustvo "radikalnih islamskih poruka" u zajedničkom javnom prostoru bilo je "zvono za uzbunu" za veliki broj kolumnista iz sekularnog miljea<sup>5</sup>, ali i rijetka prilika za mnoge da se "iz prve ruke" upoznaju sa stvarnim vrijednostima islama.

Neke od pozitivnih inicijativa koje su se pojavile u zadnjem desetljeću bile su usmjerene isključivo na socijalno djelovanje u društvu kroz koje su promovirale islamske poruke pravde, tolerancije i jednakosti. Takav je program "Taught by Muhammad"<sup>6</sup> u Škotskoj, humanitarni program usmjeren na izgradnju mostova za razumijevanje između islamske vjere i škotske kulture (program integracije muslimana u škotsku zajednicu, upoznavanje Škota s muslimanskom zajednicom kroz kulturna, zabavna i sportska druženja), program u školama (instrukcije za djecu, sportski susreti), narodna kuhinja/pokretna kuhinja za beskućnike, banka hrane, ranac za beskućnike (s hranom, vrećom za spavanje, odjećom i higijenskim potrebštinama), online kampanje (ideja za dobro djelo sedmice), bilbordi i natpisi s hadisima na vozilima gradskog saobraćaja itd. Iza ovog programa stoji Inicijativa mladih Yusuf (Yusuf Youth Initiative) koju je 2004. godine osnovala grupa mladih entuzijasta vođenih

<sup>3</sup> Više o kampanji na: <http://www.inspiredbymuhammad.com>

<sup>4</sup> <http://www.bbc.com/news/10251827>

<sup>5</sup> Pogledati, naprimjer, komentar na pojavu hadisa na javnim mjestima u Beču

Güler Alkan, kolumnistice austrijskog lista Der Standard, koji je paradigma za brojne slične članke i reakcije i u drugim zemljama: <http://dastandard.at/1317019328807/Islamische-Foede->

<http://www.tau-ghtbymuhammad.com/>

<sup>6</sup> Više o kampanji na <http://www.tau-ghtbymuhammad.com/>

željom da rade za svoju zajednicu i poboljšaju svoje društvo. Ova grupa je poduzela niz projekata na lokalnom i nacionalnom nivou, prepoznali su i svojim aktivnostima pokrili društvene potrebe u Škotskoj. Navode da kroz svoj rad žele izgraditi mlade lidere koji će donositi pozitivne promjene u društvu.

Socijalne inicijative poput ove u javnosti su uglavnom dočekivane pozitivno, ali im, za razliku od prethodnih primjera, obično nije posvećivana pretjerana medijska pažnja.

Neke od inicijativa su počele na lokalnom nivou, a zatim prerasle u međunarodne, kao što je slučaj s kampanjom "Mawlid in the City"<sup>7</sup> koja je prvobitno 2012. pokrenuta u Velikoj Britaniji. Cilj kampanje je da muslimane potakne da budu proaktivni i naprave realne promjene u ovom vremenu. Fokus je na uličnim događajima koji dopiru do javnosti i promoviraju istinske islamske vrijednosti mira, poštovanja, harmonije i razumijevanja. Kroz ove koordinirane događaje muslimani iz cijelog svijeta samostalno pokreću aktivnosti u svojim gradovima i zajedno čine snažan utjecaj kroz vrlo jednostavan koncept, nudeći prolaznicima čokoladu s ružom i karticom s hadisima. Događaji su dosad održani u Norveškoj, Švedskoj, Italiji, Indoneziji, Gvajani, Trinidadu i Njemačkoj.

Ovakva vrsta djelovanja, fokusirana na lokalne događaje, nije imala značajnijeg odjeka u široj zajednici, ali dugoročno doprinosi promjeni percepcije muslimana u lokalnim zajednicama.

Pored usmjerenosti na dijalog s drugima, postoje i inicijative koje su posebnu pažnju posvetile unutar-muslimanskom dijalogu i ujedinjavanju napora da se pozitivno predstave islamske vrijednosti. Takva je kampanja "Love Muhammad"<sup>8</sup> koja ima za cilj da kroz svoje aktivnosti ujedini sunijsku i šijsku zajednicu u Velikoj Britaniji, pa se umjesto fokusiranja na teologiju ili razlike, fokusira na ličnost Poslanika, a.s. Ova kampanja

okupila je veliki broj organizacija koje su domaćini raznih manifestacija posvećenih Muhammedu, a.s, a koje se realiziraju kroz predavanja, tribine, diskusije, poeziju i društveno korisne aktivnosti. Aktivnosti kampanje su značajno medijski pokrivena, a posebno ih kao medijski partner prati British Muslim TV.

Posljednjih godina pojavili su se i sporadični slučajevi inicijativa evropskih političara, ali i nekih muslimanskih političkih inicijativa ka upoznavanju vrijednosti "drugih". Tako je, naprimjer, na posebnoj sjednici Doma naroda Britanskog parlamenta koju je inicirao i njome predsjedavao Gavin Shuker, član Parlamenta iz Laburističke stranke, Annisa Essack (predstavica Muslimanske mreže za Južnu Afriku) 18. marta 2015. govorila o poslaniku Muhammedu. Sjednici je prisustvovao i veliki broj članova Doma Lordova. U ovom izlaganju istaknut je značaj ličnosti Muhammeda, a.s., kao osobe čija su učenja bazirana na temama bliskim i značajnim britanskom društvu i savremenom svijetu: miru, strpljenju, toleranciji, suživotu i koheziji zajednice.

Kampanja "Know Muhammad"<sup>9</sup>, iza koje stoji panislamska politička partija Hizbut-tahrir, pokrenuta je u novembru 2012. godine također u Engleskoj. Cilj joj je ohrabriti muslimane da drugima u Velikoj Britaniji objasne šta je to što Muhammeda, a.s., čini tako velikim čovjekom i šta je to u njegovoj poruci i načinu života što je toliko posebno u odnosu na život današnjih ljudi. Kampanja se realizira kroz dijeljenje štampanih materijala te javne događaje poput izložbi, predavanja gostujućih predavača, javnih diskusija i sl.

Na području Balkana nije bilo regionalnih medijskih projekata usmjerenih na predstavljanje islamskih vrijednosti u javnom prostoru, ali je pojedinačno u nekoliko zemalja zabilježen niz aktivnosti na ovom polju, od projekcija filmova, izložbi i drugih

javnih događaja, do većih medijskih inicijativa. Jedan od primjera koji se po svojim karakteristikama izdvaja u regionu je multimedijalna kampanja "Osoba vrijedi upoznati". Ovu kampanju od 2006. godine na području Bosne i Hercegovine realizira Centar za edukaciju i istraživanje "Nahla" iz Sarajeva, a cilj joj je savremenim jezikom komuniciranja približiti i predstaviti ličnost i osobine Božijeg poslanika što većem broju ljudi kako bi razumjeli njegov život, misiju i postignuća. Kampanja je usmjerena u više pravaca, prema osobama koje negativno percipiraju islam i muslimane, ali i prema samim muslimanima kojima nudi jedan novi uvid u život Božijeg poslanika. Aktivnosti su obuhvatile objavljivanje promotivnih članaka o Poslaniku u dnevnoj štampi i časopisima, postavljanje bilborda i citylightsa s odabranim hadisima u 26 bh. gradova, postavljanje plakata s hadisima u sredstvima javnog prijevoza, organiziranje projekcija dokumentarnih i animiranih filmova o Poslaniku, pripremu i distribuciju 1.000 multimedijalnih paketa za sve vjeroučitelje/ice u BiH, produkciju spotova o Poslaniku koji su emitovani u različitim državnim i privatnim medijima i brojne druge. U 2012. godini kampanju je kroz realizaciju projekata na terenu inspiriranih Poslanikovim primjerom podržalo i Udruženje Ilmije. Rezultat kampanje je i web portal poslanikmuhammed.info pokrenut s namjerom da postane glavni izvor relevantnih informacija o Poslaniku Muhammedu u regionu i platforma za iniciranje kvalitetnih ideja i projekata.

## Zaključak

Muslimani koji žive na Zapadu, kao ni muslimani općenito, još uvijek nisu našli formulu koja bi se pokazala efikasnom za ublažavanje i pomirenje posljedica susreta ova dva svijeta, sa svim bolnim procesima koje on rađa. Ali to i ne može biti jednostran proces i u tome moraju učestvovati obje strane ako očekujemo neki održivi rezultat. Za sada, najčešće svjedočimo samo refleksnim

<sup>7</sup> Više na: <http://mawlid.co.uk>

<sup>8</sup> Više na: <http://www.knowmuhammad.co.uk>

<sup>9</sup> Više na: <http://www.knowmuhammad.co.uk>

reakcijama koje nam potvrđuju da su dosadašnji napori i razvijeni projekti, i pored dobre namjere i pažnje vrijednih inicijativa, još ograničeni prostorno i vremenski i limitirani na poruke koje ne obavezuju, a često ne nose ni odgovornost, pa su time još daleko od toga da odgovore ovom kompleksnom zadatku.

Ali, duboko vjerujemo da ovakve inicijative, iako ne mogu same proizvesti željene rezultate, mogu pomoći

da se u kombinaciji s drugima brže i bezbolnije dođe do cilja.

Vitalni zadatak islamskih, vjerom motiviranih organizacija i institucija civilnog društva, koje svoju snagu crpe iz samog društva, čije aktivnosti se direktno reflektuju na njega i čije su veze sa zajednicom jače i direktnije od državnih i birokratskih, jeste da kroz odgovarajuću promociju budu u stanju efektivnije predstaviti i zagovarati principe i vrijednosti koje

njih motiviraju i pokreću na dobro. Kada organizacije civilnog društva budu dovoljno efikasne i fleksibilne, s većim mogućnostima manevra, s pokretljivošću i bržim djelovanjem u društvu i na projektima koji su vidljivi, s efikasnijim metodama i volonterskim duhom motiviranim vjerom u principe koji temelje i nose dobro, možemo očekivati rezultate koji će postajati vidljiviji i daleko premašivati uloženi trud i resurse.

## Izvori i literatura

- Džait, Hišam. (1989) *Evropa i islam. Sarajevo*: Starješinstvo IZ BiH, Hrvatske i Slovenije
- Silajdžić, Adnan. (2003). *Islam u otkriću kršćanske Evrope*. Sarajevo, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu.
- Ibrahim Kalin, Roots of Misconception: Euro-American Perceptions of Islam Before and After 9/11, College of the Holy Cross
- Almond, Ian (2011). *Predstavljanja islama u zapadnjačkoj misli*. Sarajevo, Centar za napredne studije.
- Kalin, Ibrahim. Roots of Misconception: Euro-American Perceptions of Islam Before and After September 11th”, preuzeto na: <http://muslimphilosophy.com/kalin/>
- <http://www.oslobodjenje.ba/kolumne/netreba-dozvoliti-nove-kordopske-mucenik>
- <http://canononline.org/archives/fall-201/depicting-the-prophet-religious-transnationalism-and-the-deterritorialization-of-islam/>
- <http://miris.eurac.edu/mugs2/do/blob.pdf?type=pdf&serial=1124274224816>
- <http://www.globalresearch.ca/europe-s-identity-crisis-a-growing-anti-muslim-sentiment-throughout-europe/16655>
- <http://www.bbc.com/news/10251827>
- <http://www.inspiredbymuhammad.com>
- <http://www.knowmuhammad.co.uk>
- <http://mawlid.co.uk>
- <http://www.taughtbymuhammad.com/>
- <http://dastandard.at/1317019328807/Islamische-Foederation-Wien-Der-Prophet-in-der-U-Bahn>

## الموجز

إنهم لا يفهمون قِيَمَنَا

سخية ديدوفيتش وألينا موشينوفيتش

اتسمت اللقاءات التاريخية بين الإسلام والثقافة الغربية على التراب الأوروبي بسمات مختلفة، فمنها ما كان متوجها نحو التبادل الثقافي والتعاون، ومنها ما تميز بالكراهية والنزاعات المفتوحة. وإن الإسلاموفوبيا، والصورة السلبية عن المسلمين، والهجمات الإرهابية، وعدم تفهم ”الغرب“، قد بلغت ذروتها في هذا القرن. إن الموضوع الأساسي لهذا العمل البحثي في كيفية حدوث هذه اللقاءات وسوء التفاهم وتغذية العداوة المتبادلة التي تعمق التباعد، كالموقف من شخصية النبي محمد صلى الله عليه وسلم، ودور المجتمع المدني في هذا كله، ولا سيما دور المنظمات غير الحكومية ذات السمة الدينية الموجودة على التراب الأوروبي.

الكلمات الرئيسية: محمد صلى الله عليه وسلم، الإسلام، المنظمات غير الحكومية ذات السمة الدينية.

## Summary

“THEY” DON’T UNDERSTAND “OUR” VALUES

Sehija Dedović  
Elmina Mušinović

The historical encounters of Islamic and the Western cultures on European soil, have been of different kinds, ranging from those aiming at cultural exchange and cooperation to those characterised by hatred and open conflict. In this century, there has been a culmination of Islamophobia, negative perceptions of Muslims, xenophobia, terrorist attacks and an incomprehension of the “West”. The main topic of this text is how these encounters and the incomprehension happen and mutually feed the antagonisms and so deepen the distance – based on the example of the Prophet Muhammed – and also where in all of this is the role of civil society, specifically the NGO’s motivated by religious values which operate on European soil.

*Key words:* Muhammed, Europe, Islam, NGO’s motivated by religious values